

อักษรานุกรมภูมิศาสตร์

จังหวัดเพชรบุรี

เจ้าจอมมาดาอ่อนในรัชการที่ ๕

พิมพ์

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

เจ้าจอมแก้ว ต.จ. ในรัชการที่ ๕

ธิดาเจ้าพระยาสุรพันธ์พิสุทธิ์ (เทศ บุนนาค) ป.จ.

ที่วัดมกุฏกษัตริยาราม

พ.ศ. ๒๔๘๒

เจ้าจอมแก้ว ต.จ.

ในรัชกาลที่ ๕

ธิดาเจ้าพระยาสุรพันธ์พิสุทธิ์ (เทศ บุนนาค) ป.จ.

313
916.9387
S 4190W

คำนำ

สำนักงานพระราชวังแจ้งความมายังกรมศิลปากรว่า พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอภัยสิทธิ์ยาภา ทรงรับฉันทะจากเจ้าจอมมารคำอ่อนในรัชกาลที่ ๕ ให้กรมศิลปากรจัดเลือกหนังสือสำหรับตีพิมพ์แจกอุทิศเป็นทักษิณานุประทาน ในงานพระราชทานเพลิงศพเจ้าจอมแก้ว ต. จ. ในรัชกาลที่ ๕ กรมศิลปากรจัดถวาย เรืองอักษรานุกรมภูมิศาสตร์ จังหวัดเพชรบุรี ที่คณะกรรมการในราชบัณฑิตยสถานได้ทำขึ้นไว้

อักษรานุกรมภูมิศาสตร์ที่ราชบัณฑิตยสถานได้จัดทำขึ้น เพื่อประสงค์จะให้ ความรู้ ในทางตำนาน พงศาวดาร และสถิติ พยากรณ์ ตลอดจนบอกชื่อบ้านเมือง ภูเขา แม่น้ำ โบราณสถานและสถานที่ที่น่าสนใจ ว่ามีอยู่ในที่แห่งใดบ้างในประเทศไทย เพื่อเป็นคู่มือในการศึกษาภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์

อักษรานุกรมภูมิศาสตร์ที่พิมพ์ใหม่ในเล่มนี้ เป็นอักษรานุกรมภูมิศาสตร์เฉพาะจังหวัด ยังไม่ใช่อักษรานุกรมภูมิศาสตร์ทั่วพระราชอาณาจักรไทย เพราะยังไม่พร้อมที่จะเรียงตามลำดับอักษรได้ ที่ได้ขออนุญาตจากคณะกรรมการให้ พิมพ์ได้ เฉพาะจังหวัดก่อนนี้เพื่อจะได้มีโอกาสฟังความเห็นของมหาชน หากมีข้อบกพร่องก็จะได้มีโอกาส

๖

แก้ไขให้ดีขึ้น และในการทำคหขรานุกรมภูมิศาสตร์ คณะกรรมการ
ได้วางหลัก การวิธีเรียงคำต่าง ๆ ที่เห็นว่าซ้ำกันมาก ๆ เป็นตัวอักษรย่อไว้
ดังนี้:—

จ. จังหวัด	ม. เมตร
ช. อำเภอ	ชม. เซ็นติเมตร
ท. ตำบล	ค. คลอง
พ. พลเมือง เขียนเป็นจำนวนกลม	ก. เกาะ
โดยเพิ่มและลดในหลักพัน	ช. ภูเขา
น. เนื้อที่ คิดเป็นตารางกิโลเมตร	(แผนที่.....) หมายความว่า
กม. กิโลเมตร	อยู่ในตารางแผนที่ไทยแสดงเขตต์
	ปกครองสมัยปัจจุบันของกรมแผนที่
ขออนุโมทนาในกุศลราศี	ซึ่งเจ้าจอมมารดาอินได้พิมพ์หนังสือ
เรื่องขนแแจเขมรบรรณาการ	เป็นกุศลนบเนื่องในอุปทานทักษิณา จง
สำเร็จสุขประโยชน์แก่เจ้าจอมแก้ว	ต.จ. สมเด็จพระพุทธเจ้าทุกประการ.

กรมศิลปากร

๑๑ มกราคม ๒๔๘๓

เพชรบุรี

เพชรบุรี แม่น้ำ ไหลผ่านท้องที่ในเขต จ. เพชรบุรี คือ อ. ยางห้อย อ. ท่าช้าง อ. คลองกระแซง ไปออกทะเลในอ่าวไทย ที่ปากน้ำบ้านแหลม

จังหวัดภาคตะวันตก (แผนที่ ก ๓) ตั้งศาลากลางที่ อ. คลองกระแซง ทิศเหนือจรด จ. ราชบุรี ทิศตะวันออกจรดทะเลในอ่าวไทย ทิศใต้จรด จ. ประจวบคีรีขันธ์ ทิศตะวันตกจรดแดนพม่า น. ๖๓๐๘ คมกาศ จากกรุงเทพฯ ไปเมืองนี้ ทางบก โดยรถไฟสายใต้ ลงที่สถานีเพชรบุรี ๑๖๗ กม. ทางน้ำ ออกปากน้ำเจ้าพระยาไปเข้าปากน้ำเพชรบุรีที่บ้านแหลม หรือจะไปโดยรถไฟสายแม่กลองแล้วลงเรือไปเข้า ปากน้ำบ้านแหลม ก็ได้ ภูมิประเทศ เป็นที่ลาดจากทิศตะวันตกมาทางทิศตะวันออก ทางตะวันตกเป็นป่าและเขา นอกนั้นเป็นที่ราบลงไปจนถึงชายทะเล พ. ๑๕๕, ทำนา ทำน้ำตาลโตนท ทำไร่ ทำสวนผัก ปลูกไม้ ฝ้าย ถั่ว ถั่วลิสง ทำนาเกลือ ทำการประมง ทำได้ สินค้าที่ผลิตของจังหวัดนี้คือน้ำตาลโตนท ซึ่งเรียกกันว่าน้ำตาลเพชร และข้าวเหนียว

จังหวัดเพชรบุรีเป็นเมืองเก่าที่สุดเมืองหนึ่งในประเทศไทย หากแต่ไม่มีศิลาจารึกเป็นหลักฐานอย่างไร, ทั้งหลักฐานทาง

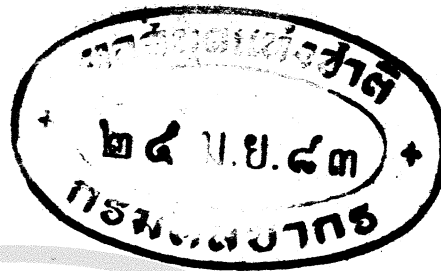
ประวัติศาสตร์ก็มักจะเพี้ยนกระเที้ยน จึงไม่มีใครทราบถึงตำนาน
เมืองเมื่อก่อนสมัยอยุธยา, ได้แต่สันนิษฐานจากโบราณวัตถุ
ที่ตกมาถึงสมัยนางเพ็ญนี้ ตามความสันนิษฐานว่าเมืองนี้
เดิมคงจะเป็นเมืองของมอญ มาก่อน เช่นเดียวกับเมืองอื่นๆ ใน
แคว้นสุวรรณภูมิและทวารวดี และคงจะเป็นเมืองที่รบชวราย
ธรรมจากอินเดีย มาแต่ครั้งคำบรพแล้ว (ที่เพชรบุรีมีพวก
พราหมณ์ซึ่งอ้างว่าพวกเขาสืบเชื้อสายวงศ์วานมาแต่พราหมณ์
อินเดียแต่ครั้งคำบรพ แต่คนก็ไม่ใคร่เชื่อถือแล้ว) ครั้นต่อมา
ราวพุทธศตวรรษที่ ๑๔ ภัยพิบัติของนครศรีธรรมราชได้แผ่
อำนาจขึ้นมาถึงทวารวดีและเขมร, เพชรบุรีก็คงจะตกอยู่
ในอำนาจภัยพิบัติศรีธรรมราชด้วย ซึ่งสมมุติว่าพวก
พระพุทธรูปทำด้วยหินทราย ซึ่งเป็นแบบศรีวิชัยอยู่สองพระองค์
นอกจากนี้ได้หลักฐานจากตำนานเมืองนครศรีธรรมราช ว่าเจ้า
นายของเมืองนครศรีธรรมราชพระองค์หนึ่ง มีพระนามว่า
พระพนมทะเลศรีมเหศวราธิราช ได้มาครองเพชรบุรี กับมี
เรื่องราวปรากฏว่าครั้งหนึ่ง ที่บริเวณเมืองเพชรบุรีมีฝางมาก,
พระเจ้าร่มฟ้ากรุงจีน ได้แต่ง ลำภา ให้ราชทูตนำ เครื่องราช
บรรณาการมาถวายภัยพิบัติของเพชรบุรี แล้วขอประทานฝาง
ไป และกล่าวว่าครั้งหนึ่งได้ฝางไปเป็นจำนวนมาก เช่นที่พอ
พระทัยพระเจ้ากรุงจีน จึงทรงยกนางจันทร์เทวีศรีบาทราชบุตรี

ศิริของสมุทมาถวายเป็นมเหสี แต่นางจันทร์เทวีศรีบาทราชบุตร
 ศิริของสมุทนั้น เมื่อพิเคราะห์ดูไม่น่าจะเข้าใจว่าเป็นจริง เพราะ
 ปรากฏว่าเป็นธิดานางจันทร์เมาศรีบาทนารถสุริยวงศ์ บังไว้
 ในตำนานว่าอันเกิดในคอกหมาก. ความข้อนี้ชวนให้เข้าใจว่า
 นางคงจะเป็นเชือกยศวิญญูมาที่ หรืออาจจักรปาณทรงซึ่ง
 เป็นตระกูลคอกหมาก (เช่นเดียวกับพวกจามเห็นซึ่งเป็นตระกูล
 มะพร้าวนาฬิกา) ถ้าข้อสันนิษฐานนี้ไม่ผิดแล้วก็ทำให้เข้าใจ
 ได้ว่า ในยุคที่กล่าวนี้ ชาวเพชรบุรีคงจะมีทางไมตรีและ
 การติดต่อทางพาณิชย์กรรม กับอาณาจักรจำปาซึ่งเคยตั้งอยู่ใน
 แคว้นญวนขัณฑ์ มาแต่พุทธศตวรรษที่ ๑๕ ขึ้น เมืองแต่เหตุ
 ที่นักประวัติศาสตร์โบราณคดีได้มาครของเมืองเขมร ดินแดนในลุ่ม
 แม่น้ำเจ้าพระยาลงมาจนถึงเมืองเพชรบุรีจึงตกของชนแก่เขมร
 ด้วย. ชื่อนิมพะยานทวดกำแพงแดง ซึ่งเป็นปราชญ์กษัตริย์ของ
 เขมรมาถือน ยังเหลืออยู่จนบัดนี้ ครั้นถึงตอนต้นพุทธศตวรรษ
 ที่ ๑๗ พระเจ้าอู่รุธ (อินทราธิบดี) กษัตริย์สุทโธ
 ได้บุกรุกลงมาในดินแดนของเขมร ได้ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา.
 เขมรถอนอำนาจลง แม่น้ำโขงที่กินเหล่านี้อีกกลับไป ก็ไม่มี
 กำลังที่จะรักษาได้จริงจัง. ไทยได้โอกาสจึงแผ่อำนาจลงไป
 ทางใต้จนถึงแหลมมลายู ในตอนปลายพุทธศตวรรษที่ ๑๗
 เมืองเพชรบุรีจึงตกเป็นของไทย ทั้งปรากฏระบุนามเมืองนี้ไว้

ในศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหง ว่าเป็นเมืองหนึ่งในอาณาจักรสุโขทัย ต่อมาปรากฏในพงศาวดารโยนกว่า เมื่อก่อนที่สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (อู่ทอง) จะได้อพยพพลเมืองไปตั้งที่เวียงเหล็ก (แขวงอยุธยา) นั้น ได้ไปตั้งที่เมืองพริบพริก่อน ชื่อเมืองพริบพริก่อน นักโบราณคดีเชื่อกันว่าเป็นนามเก่าของเมืองเพชรบุรี, และปรากฏในพงศาวดารเหนือว่า “ท้าวอู่ทอง (จะเป็นพระองค์ไหนก็ไม่ปรากฏ แต่กระนั้นว่าพระเจ้าอู่ทองแห่งพระชนกของสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๑) ได้โปรดให้เจ้าสามไปกินเมืองเพชรบุรี.” จึงชวนให้สันนิษฐานว่า เพชรบุรีคงเคยเข้าอยู่ในอาณาจักรอู่ทองด้วย แต่โดยมากคงจะนับเข้าในพวกหัวเมืองของนครศรีธรรมราช ทั้งปรากฏต่อมาในสมัยอยุธยาว่านับเป็นหัวเมืองปักษ์ใต้ (ชั้นประแดงจุลาเทพซ้าย) ในพ.ศ. ๒๑๑๔ ตรงกับรัชสมัยสมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราช นักพระสัญญาผู้ครองกรุงละแวกทราบว่ากรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่า ซ้ำศึกแล้วคงจะอ่อนกำลังลง เห็นเป็นโอกาสที่จะมาตีเมืองเพชรบุรีเพื่อปล้นสดมภ์กวาดต้อนครอบครัวไปเมืองเขมร จึงแต่งให้พระยาอุเทนตราชกับพระยาจันทน์ คุมทัพเรือมาตีเมืองเพชรบุรี. แต่ครั้งนั้นตีไม่ได้ เพราะพระยาสุรินทราชาเจ้าเมืองเพชรบุรี บั่อกันเมืองแข็งแรงมาก. เขมรจึงต้องเลิกทัพกลับไป แต่พระยาจันทน์

จันตู่ได้ปฏิญาณไว้ว่า ถ้าตีไม่ได้จะไม่กลับบ้านเมืองจึงลอบมา
 อาศัยอยู่ในกรุงศรีอยุธยา ครั้นต่อมาได้ทราบว่านักพระสัญญาไม่
 เอาไทย จึงหนีกลับไปเมืองเขมรแล้วอาสาทำทัพมาตีเพชรบุรี
 อีก ในพ.ศ. ๒๑๒๔ คราวนี้ สมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราช
 โปรดให้เมืองเทพราชธานีกับเมืองยโสธร คุมกองทัพออกไป
 ช่วยพระยาสุรินทราชาช่วยป้องกันเมืองอีกด้วย ทัพเขมรที่ยกมาครั้งนี้
 ว่ามีกำลังถึง ๗๐,๐๐๐ คนได้เข้าตีเมืองถึงสามครั้งก็ไม่ได้
 แต่หากว่าในตอนท้าย แม่ทัพไทยทั้งสามเกิดไม่ปรองดองกันขึ้น
 การป้องกันเมืองจึงไม่พร้อมเพรียงกัน ฉะนั้นพอพวกเขมรเข้าตี
 ทางด้านคลองกระแจะและประตูบางจันทน์เข้าเมืองได้ แม่ทัพ
 ไทยทั้งสามต้องเสียชีวิตหมด ชาวเพชรบุรีจึงถูกกวาดต้อน
 เอาไปเมืองเขมรเสียเป็นอันมาก ในตอนต้นแห่งรัชกาลสมเด็จพระ
 พระศรีเลาวภาคย์ ปรากฏว่าพวกลูกขุนที่เข้ามาตั้งบ้านเรือน
 อยู่ในกรุงศรีอยุธยาได้ก่อการกำเริบขึ้น แล้วพากันเข้าไปใน
 พระราชวัง จับสมเด็จพระศรีเลาวภาคย์ได้ ยังคิดให้ทรง
 เสด็จสัญญาว่าจะไม่ให้ทำร้ายพวกลูกขุน แล้วพวกลูกขุนก็ปล้น
 สักมณฑลกรุงศรีอยุธยาเอาตามอำเภอใจแล้วจับข้าราชการบาง
 คนที่พวกลูกขุนเกลียดชังมาเสีย แล้วก็พากันไปตั้งที่เมืองเพชรบุรี
 เสนอฮิสสรระอัยพดด้วง แต่มาในรัชกาลพระเจ้าทรงธรรม
 น่าจะปราบได้ เพราะไม่ปรากฏว่า เพชรบุรีได้เป็นฮิสสรระอีก

ครั้นถึงรัชสมัยสมเด็จพระเชษฐาธิราช พ.ศ. ๒๑๗๑ พระศรีศิลป์
ซึ่งเข้าใจว่าเป็นอนุชาของ พระเจ้าทรงธรรม ได้คิดชิงราชสมบัติ
จากพระเชษฐาธิราช แต่ถูกจับได้แล้วถูกส่งไปขังไว้ที่เมืองเพชร
บุรี แต่หลวงมณฑลผู้เป็นพระญาติของพระศรีศิลป์คนหนึ่งได้ช่วย
ให้พระศรีศิลป์ออกจากที่ขังได้แล้ว ชักชวน ชาวเพชรบุรี ให้ต่อสู้
กับพระเชษฐาธิราช แต่กลับเสียที พระศรีศิลป์ถูกจับสำเร็จโทษ
ส่วนหลวงมณฑลนั้นเจ้าพระยาตากโหมเห็นว่าเป็นคนซื่อสัตย์กล้า
หาญ จะเกลี้ยกล่อมไว้. แต่หลวงมณฑลมีความซื่อสัตย์ต่อ
เจ้านายของตน จึงขอให้ประหารตนเสียด้วย. ในปี พ.ศ. ๒๓๐๒
พระเจ้าอลองพญาโปรดให้มังระราชโอรสกับมังฆ้องนรธา ยก
มาตีเมืองไทยทางบกได้ แล้วให้เลยขึ้นมาทางเพชรบุรี ราชบุรี
สมเด็จพระเจ้าเอกทัศโปรดให้พระยารัตนาธิเบศร์ไปตั้งรับที่
เพชรบุรี. แต่หาได้รบไม่ เพราะพระยารัตนาธิเบศร์ถอยไป
เสียก่อน พระมังจิงเลยผ่านเพชรบุรีขึ้นไปถึงราชบุรีได้ โดยง่าย
แต่ครั้นเมื่อพระเจ้าอลองพญาเลิกทัพกลับไปแล้ว เมืองเพชรบุรี
ก็กลับมาเป็นของไทยอีก. ต่อมา พ.ศ. ๒๓๐๗ พระเจ้ามังระ
โปรดให้มังมหานรธา มาตีเมืองทวาย มริค และหัวเมืองบกได้
อื่นๆ ได้เป็นอันมาก. แต่ครั้นยกมาถึงเพชรบุรี ก็ปรากฏว่า
ต้องปะทะกับทัพไทยในยังค้ำยัญชาพระยาพิพัฒน์โกษา กับพระยา
ตาก (คือพระเจ้ากรุงธนบุรี). พระมังจิงไม่ได้ยกต่อลำทัพกลับ

ไปเสียคราวหนึ่ง. ภายหลังเมื่อเสียกรุงศรีอยุธยาเมื่อ พ.ศ.
๒๓๑๐ เมืองเพชรบุรีก็ได้เกี่ยวกับการรပ်ไม่ แต่ถึง
จะถูกปล้นบ้างเพราะอยู่ใกล้กับราชบุรี

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ คราวศึกพระเจ้าปดุง เมืองราช
บุรีและเมืองเพชรบุรีจะอยู่ในหน้าที่ของนอกกับแปลกคึกคักที่
จะดี. แต่กองทัพไม่ไ้ทันทำการดี ก็ถูกกองทัพของพระยา
กลาโหมราชเสนาภยพระยาจำแลนยกกองทัพไปปราบพระม้าวทาง
ซ้ายได้ ต่แตกเสียที่บริเวณเขาวังจังหวัดราชบุรีก่อน จึงแตก
ถอยไปมิได้ไปถึงเพชรบุรี. ต่อมาเมืองเพชรบุรีก็ไม่มีเหตุ
การฉ้อฉลใด จนถึง พ.ศ. ๒๔๐๓ รัชกาลที่ ๔ โปรดให้สร้าง
พระราชวังสนามจันทร์และเสด็จประพาสเมืองนั้นเนื่อง
ตลอดมาจนรัชกาลที่ ๕ เมืองเพชรบุรีก็ขึ้นที่ประทับผ่อน
พระอิริยาบถเมือง ๆ.

ใน พ.ศ. ๒๔๗๖ เกิดการกบฏขึ้น ทหารที่จังหวัด
เพชรบุรีได้เข้าร่วมซัดขึ้นอำนาจรัฐบาลด้วย จึงถูกปราบปราม
จนราบคาบใน พ.ศ. นั้น.

๑. เพชรบุรี มี ๖ อำเภอ คือ ๑. เมืองเพชรบุรี ๒. เขา
ย้อย ๓. ท่าช้าง ๔. บ้านแหลม ๕. บางหย่อง ๖. หนองจอก
สิ่งสำคัญในจังหวัดนี้ควรกล่าวคือ พระปรางค์วัดมหา
ธาตุ และปราสาทหินที่วัดกำแพงแลง เช่นโบราณสถานสมัย

ชอมทั้ง ๒ แห่ง และยังมีพระเจดีย์แดงที่วัดเสลาของอีกแห่งหนึ่ง
 ก็ว่าเป็นโบราณสถานก่อนสมัยสุโขทัย วัดสุพรรณาราม(วัดใหญ่)
 ซึ่งประดิษฐานรูปสมเด็จพระเจ้าตากมอญกรุงศรีอยุธยา ที่ศาลา
 การเปรียญมีภาพฝีมือกรุงศรีอยุธยา และที่ยานประตูสลัก
 ลวดลายงดงามมาก นอกจากนี้ยังมีสถานที่ที่เป็นที่เที่ยวเตร่
 และพักผ่อนอีกมาก เช่น ช. มหาสวรรค์ (หรือ ช. วัง) ช.
 หลวง ช. บันไดอิฐ พระพุทธไสยาสน์ที่วัดพระนอนอยู่ที่เชิงเขา
 มหาสวรรค์ ตามเขาเหล่านี้มีถ้ำมากบ้าง น้อยบ้าง (ดูตาม
 รายชื่อเขาเหล่านั้น)

จ. เพ็ชรบุรี เป็นจังหวัดที่สวยงาม โดยธรรมชาติ และมี
 อากาศที่เย็นสบาย จึงเป็นที่พำนักของสมเด็จพระเจ้า
 แผ่นดินเสด็จไปประทับเสด็จให้สร้างพระราชวังและพระตำหนัก
 ขึ้นไว้หลายแห่ง เช่น พระนครคีรี ช. มหาสวรรค์ สร้างใน
 รัชกาลที่ ๔ พระราชวังพระรามราชนิเวศน์สร้างในรัชกาลที่ ๕
 เมื่อพ.ศ. ๒๔๕๒ พระราชวังหาดเจ้าสำราญสร้างในรัชกาล
 ที่ ๖ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๑ และพระราชวังมฤคทายวันสร้างใน
 รัชกาลที่ ๖ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๖

กระจิว เขาใน ต. ละหานขอน อ. บำเพ็ญ จ. เพชรบุรี มี
ถ้ำหลายถ้ำ ในถ้ำมีพระพุทธรูป มีงานหนักไหว ในเทศกาล
ตรุษสงกรานต์ มีการประโคมอย่างครึกครื้น

ถ้ำหลวง ตำบล ชื่น อ. บำเพ็ญ จ. เพชรบุรี

ถ้ำ เขาใน ต. ไร่ส้ม อ. เมืองฯ จ. เพชรบุรี มีนิยายเล่าว่า เดิม
เขาอยู่ในลำน้ำเขื่อนมาก น้ำเขาจะกัดเขาขาดตามน้ำไปตกอยู่
ที่ทุ่งนาหลวงซึ่งเรียกว่า ช. พนมชวก ส่วนเขาที่เหลืออยู่เรียกว่า
ช. ถ้ำ ที่เขาค้นพบเป็นช่องสำหรับของลำเขา ที่เขานำมา ใน
ถ้ำมีขนาดกว้าง ๒ ม. ยาว ๔ ม. มีน้ำขังตลอดปี

ถ้ำ เขาใน อ. บำเพ็ญ จ. เพชรบุรี สูง ๔๒๓ ม.

ถ้ำ อยู่ที่บ้าน ช. หลวง ต. ชำนาญ อ. เมืองฯ จ. เพชรบุรี เล่า
กันว่าเดิมมีคนพบถ้ำของใหญ่ๆ ของอยู่ๆ ว่าเป็นถ้ำ
ของพวกยักษ์ซึ่งมีของวิเศษเป็นเครื่องกำบังหายตัว ครึ่งหนึ่งมี
ชายคนหนึ่งนอนหลับในถ้ำ เห็นคนหนุ่มหนึ่งหาบคาน
ออกจากถ้ำ เมื่อเดินไปได้หนึ่งคน ก็เอาอะไรไม่ทราบ
ซุกซ่อนไว้ ชายกลับมาหาของที่ซ่อนไว้แล้วพากันหายไป เป็น
อย่างนี้ทุกวัน วันหนึ่งชายคนนั้นพบเห็นพวกคนหาของซ่อน และ
พากันเดินไปไกลแล้ว จึงเดินเข้าไปก็ไม่เห็นมีของวิเศษอะไร
มีแต่ใบไม้ ชายนั้นก็เข้าไปไม่ทันพบก็คิดว่ามาเดินไปถึง โคน
ถ้ำแล้วทั้งลงไว้ ครั้นไ้เวลาพวกนั้นกลับ มาเที่ยวหาอะไร

๒๖. ท. ข. มหาลาวรรค ข. เมือง ฯ จ. เพชรบุรี

เขา ใน อ. หินกอง จ. เพชรบุรี สูง ๑๗๐ ม.

เขา ใน อ. หินกอง จ. เพชรบุรี สูง ๑๓๐ ม.

เมน สถานีรถไฟสายใต้ ใน อ. หางองจอก จ. เพชรบุรี ๑๗๖

กม. จากกรุงเทพ ฯ มีทางแยกเข้าไปยังที่ขอยหินของกรมรถไฟ.

๑๑

เขาย้อย ตำบล และ อำเภอ ชื่น จ. เพชรบุรี ตั้งที่ว่าการที่ ต. เขา
ย้อย อยู่ทางทิศใต้ของ อ. ปากท่อ จ. ราชบุรี อยู่ทางทิศใต้ของ
อ. เมืองฯ และอยู่ทางทิศตะวันตกของ อ. บ้านแหลม จากเมือง
ไปอำเภอขึ้นรถไฟที่สถานีเพชรบุรีไปลงที่สถานีบ้านน้อย ระยะ
ทาง ๑๗ กม. (สถานีบ้านน้อย ๑๕๐ กม. จากกรุงเทพฯ) หรือ
จะไปทางรถยนต์ก็ได้ ทางนี้ไปตาม ค. บางครก ค. แพรก
เศรษฐี ค. บ้านน้อย ภูมิประเทศ ตอนเหนือ ตอนกลาง และ
ตอนใต้เป็นทิวเขาล้อม ทางตะวันตกเป็นทิวเขาน้ำและเขา ทาง
ตะวันออกเป็นชายทะเล พ. ๒๖ ท่ามา และการประมง

อ. เขาย้อย เดิมตั้งที่ ต. ห้วยท่าช้าง เรียกว่า อ. หัว
สะพาน แล้วย้ายไปตั้งที่ ต. เขาย้อย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๓
เปลี่ยนชื่อเป็น อ. เขาย้อย แล้วย้ายไปตั้งที่ ต. ห้วยหลวง เมื่อ
พ.ศ. ๒๔๖๕ ครั้น พ.ศ. ๒๔๖๘ จึงย้ายกลับไปตั้งที่ ต. เขา
ย้อยอีก ; ที่ ข. ย้อย มีถ้ำประดิษฐานรอยพระพุทธบาทจำลอง
มีงานเทศกาลประจำปีในกลางเดือน ๓

อ. เขาย้อย มี ๑๘ ตำบล คือ ๑. เขาย้อย ๒. คอนทราย
๓. ทับคาบ ๔. บางเค็มใต้ ๕. บางเค็มเหนือ ๖. บางตะบูนตก
๗. บางตะบูนออก ๘. บางน้ำกลัดใต้ ๙. บางน้ำกลัดเหนือ
๑๐. สระพัง ๑๑. หินองเข้ ๑๒. หินองจิก ๑๓. หินองปรัง ๑๔.
หินองปลาไหล ๑๕. หินองหญ้าปล้อง ๑๖. ห้วยท่าช้าง ๑๗. ห้วย
โรง ๑๘. ห้วยหลวง

- เขาวัง** ซอยหนึ่ง ของ ข.มหาสวรรค์ ใน จ.เพชรบุรี.
- เขาใหญ่** ซอยหนึ่ง ของ ข. เจ้าลาย ใน จ. เพชรบุรี.
- คลองกระแซง** ตำบล ชื่น อ. เมือง ฯ จ. เพชรบุรี; เคยเป็นอำเภอชื่อนี้.
- คลองประตู** สถานีรถไฟสายใต้ ในอ.เขาย้อย จ. เพชรบุรี ๑๔๓ กม. จากกรุงเทพฯ
- คีรี** ซอยเดิม ของ ข.มหาสวรรค์ จ. เพชรบุรี มีในเรื่องขุนช้างขุนแผน
- โค** ถ้า ท ข.หลวง ต.ชิงชัย จ. เพชรบุรี
- จัน** ถ้า ท ข.หลวง ต.ชิงชัย จ. เพชรบุรี
- เจ็ดแท่น** ถ้า ท ข.หลวง ต.ชิงชัย จ. เพชรบุรี ในถ้ำมีพระพุทธรูป
- เจ้าลาย** เขา ใน อ.หนองจอก จ. เพชรบุรี สูง ๓๐๐ ม. ข.ใหญ่ ก็เรียก
- ชะอำ** เขา และ ตำบล ชื่น อ.หนองจอก จ. เพชรบุรี ที่ข.ชะอำ มีถ้ำประดิษฐานพระพุทธรูป ใน ต.ชะอำ มีสถานีรถไฟสายใต้ เรียกว่า สถานีบ้านชะอำ ๒๐๓ กม. จากกรุงเทพฯ มีบ้านพักตากอากาศชายทะเลของชาวกรุงเทพฯ หลายแห่ง
- ช่องสะแก** ตำบล ชื่น อ. เมือง ฯ จ. เพชรบุรี
- ช่องหีบ** เขา ใน อ. บางห้อย จ. เพชรบุรี สูง ๔๒๐ ม.
- ช้างเผือก** ถ้า ท ข.บ้านโคกขี้ ต. ไร่ส้ม อ. เมือง ฯ จ. เพชรบุรี ในถ้ำมีพระพุทธรูป
- ดอกไม้** เขา ใน อ. บางห้อย จ. เพชรบุรี สูง ๓๑๕ ม.
- ดอนตะแบก** เขา ใน อ. หนองจอก จ. เพชรบุรี สูง ๒๗๖ ม.

- คอนทราย** คำปล ชื่น อ. เขาย้อย จ. เพชรบุรี
- คอนยาง** คำปล ชื่น อ. หางงอก จ. เพชรบุรี
- ค้างใหญ่** เขา ใน อ. ยางห้อย จ. เพชรบุรี มี ๒ ลูก ลูกหนึ่งสูง ๖๕๖ ม. ลูกหนึ่งสูง ๔๘๔ ม.
- คำ** เขา ใน อ. ยางห้อย จ. เพชรบุรี สูง ๖๘๘ ม.
- เด่น** เขา ระหว่าง ต. หางงอก กับ ต. หางงอกปล้อง อ. ทาซัง จ. เพชรบุรี สูงราว ๑๐๐๐ ม.
- ต้นมะพร้าว** คำปล ชื่น อ. เมืองฯ จ. เพชรบุรี
- ต้นมะม่วง** คำปล ชื่น อ. เมืองฯ จ. เพชรบุรี
- ตะเครา** เขา ใน ต. บางกรก อ. บ้านแหลม จ. เพชรบุรี สูง ๕๒๓ ม. ขนยอเขา มีวิหารประดิษฐานพระพุทธรูป ชาวบ้านเรียกว่า “หลวงพ่อเขาตะเครา” นับถือว่าศักดิ์สิทธิ์ มีงานนมัสการในเทศกาลตรุษสงกรานต์ และมีการเชิญหลวงพ่อเขาตะเครา ออกแต่ในเคียนภูมิกำพัน เป็นงานประจำปี
- ตะเมะน้อย** เขา ใน อ. ยางห้อย จ. เพชรบุรี สูง ๖๒๓ ม.
- ตะเมะใหญ่** เขา ใน อ. ยางห้อย จ. เพชรบุรี สูง ๗๓๖ ม.
- ทับเต่า** ถ้ำ ที่ ข. บ้านโคกอิฐ ต. ไร่ส้ม อ. เมืองฯ จ. เพชรบุรี
- ตำรุ** คำปล ชื่น อ. ทาซัง จ. เพชรบุรี มีแม่น้ำเพชรบุรีไหลผ่าน
- ถ้ำรง** เขา ใน ต. ตำรุ อ. ทาซัง จ. เพชรบุรี ในถ้ำนี้มีพระพุทธรูป มีงานนมัสการประจำปี เล่ากันว่าแต่ก่อนในถ้ำนี้มีรังทองมาก

๘. ไร่สะท้อน ๙. ไร่โคก ๑๐. ลาตโพ ๑๑. ถมอพรอ ๑๒.

สะพานไกร ๑๓. หนงกระป ๑๔. ห้วยซ้อง

ท่าไม้รวก ตำบล ชน อ. บางหยด จ. เพชรบุรี

ท่าราบ ตำบล ชน อ. เมืองฯ จ. เพชรบุรี

ท่าแร่ ตำบล ชน อ. บ้านแหลม จ. เพชรบุรี แบ่งเป็น ต. ท่าแร่

ตก และ ต. ท่าแร่ ออก

ท่าเสน ตำบล ชน อ. ท่าช้าง จ. เพชรบุรี

ทุ่งโก เขา ใน อ. หนงจอก จ. เพชรบุรี สูง ๒๔๘ ม.

ทุ่งขาม เขา ใน อ. หนงจอก จ. เพชรบุรี สูง ๑๔๓ ม.

ธงชัย ตำบล ชน อ. เมืองฯ จ. เพชรบุรี

นมเอก เขา ใน ต. ห้วยซ้อง อ. ท่าช้าง จ. เพชรบุรี สูงประมาณ ๑๐๐ ม.

น้อย เขา ใน ต. บ้านหาด อ. ท่าช้าง จ. เพชรบุรี มีถ้ำประทิษ

ฐานรอยพระพุทธรูปจำลอง มีงานเทศกาลประจำปี

เขา ใน อ. หนงจอก จ. เพชรบุรี สูง ๑๔๐ ม. ข. ขางหินรีเรียก

นาคราช ถ้ำ ที่ ข. มหาสุวรรณ อ. เมืองฯ จ. เพชรบุรี ในถ้ำมี

นาคราชปูนปั้น รูปฤๅษี และพระพุทธรูป

นาบง เขา สูง ๑๔๘ ม. และ ตำบล ชน อ. หนงจอก จ. เพชรบุรี เคยเป็นอำเภอ

นาวัง ตำบล ชน อ. เมืองฯ จ. เพชรบุรี

นาพันสาม ตำบล ชน อ. เมืองฯ จ. เพชรบุรี

บ่อแฉม สถานีรถไฟสายใต้ อ.หนองจอก จ. เพชรบุรี ๒๐๙ กม.

จากกรุงเทพฯ ฯ

บ่อเจ๊ก เขา ใน อ. บางห้วย จ. เพชรบุรี สูง ๔๓๐ ม.

บ่อฝ้าย ที่หยุดรถไฟสายใต้ ใน อ. หนองจอก จ. เพชรบุรี ๒๓๓ กม. จากกรุงเทพฯ ฯ

บันไดอิฐ เขา ใน ต. ไร่ส้ม อ. เมืองฯ จ. เพชรบุรี สูง ๑๒๑ ม. บนเขามีวัด บนยอดเขามีพระเจดีย์และวิหาร ที่เขามีถ้ำ ๔ ถ้ำ คือ ถ้ำประทุน ถ้ำช้างเผือก ถ้ำหว่า ถ้ำตบเท้า และมีโถงถ้ำมีน้อยน้อยหลวงอยู่หว่างเขา เล่ากันว่า ภรรยาหนีภรรยา หลวงของเศรษฐีหนึ่งสร้างขึ้นไว้ ตัวเศรษฐีเองสร้างเจดีย์ไว้ระหว่างโถงทั้งสองและว่าเศรษฐีคนนั้นรักภรรยาน้อยมากกว่าภรรยาหลวงของตนก็จึงหนีไปทางโถงน้อยน้อย. มีข้อสันนิษฐานว่า

บางเก่า ตำบล ชื่น อ. หนองจอก จ. เพชรบุรี

บางแก้ว ตำบล ชื่น อ. บ้านแหลม จ. เพชรบุรี

บางขุนไทร ตำบล ชื่น อ. บ้านแหลม จ. เพชรบุรี

บางครก คลอง และ ตำบล ชื่น อ. บ้านแหลม จ. เพชรบุรี

บางเค็ม ตำบล ชื่น อ. เขาย้อย จ. เพชรบุรี แบ่งเป็น ต. บาง

เค็มใต้ และ ต. บางเค็มเหนือ ตำบลหน้าเค็ม ชื่น

บางจาก ตำบล ชน อ. เมืองฯ จ. เพชรบุรี มีสถานีรถไฟสายใต้

๕๕
ชน ๑๖๐ กม. จากกรุงเทพฯ ฯ

บางจาน ตำบล ชน อ. เมืองฯ จ. เพชรบุรี

บางตะบูน อำเภอ และ ตำบล ชน อ. เขาย้อย จ. เพชรบุรี ค. บาง

ตะบูนแบ่งเป็น ค. บางตะบูนใต้ และ ค. บางตะบูนเหนือ; คลอง

๕๕
ชน แยกจากแม่น้ำเพชรบุรีไปลงทะเลในอ่าวไทยที่อ่าวบาง

ตะบูน.

บ้านกุ่ม ตำบล ชน อ. เมืองฯ จ. เพชรบุรี

บ้านทาน ตำบล ชน อ. ท่าช้าง จ. เพชรบุรี เล่ากันว่าแต่ก่อนพวก

เมง หรือ ทวายได้ก่อเจดีย์แดงที่ขานไร่พระเนียบ แข่งขันกับพวก

ไทยซึ่งก่อปราสาทหินมหาธาตุ พวกไทยก่อแล้วก่อน พวกเมง

หรือทวายก็หลบหนีไปถึงตำบลนี้ อดอาหารจึงเข้าไปขอชาว

บ้าน พวกตำบลนี้ให้ข้าวน้ำแก่พวกนั้น จึงได้เรียกกัน

ว่าบ้านทาน

บ้านน้อย คลอง และ สถานีรถไฟสายใต้ ใน ค. ห้วยหลวง อ. เขา

ย้อย จ. เพชรบุรี; ระยะทางรถไฟ ๑๕๐ กม. จากกรุงเทพฯ ฯ

บ้านไร่ส้ม ตำบล ชน อ. เมืองฯ จ. เพชรบุรี

บ้านลาด ตำบล ชน อ. ท่าช้าง จ. เพชรบุรี มีแม่น้ำเพชรบุรีไหลผ่าน

บ้านหม้อ ตำบล ชน อ. เมืองฯ จ. เพชรบุรี

บ้านหาด ตำบล ชน อ.ท่าช้าง จ.เพชรบุรี มี ค.ชนอนโศกผ่น

บ้านแหลม ตำบล และ อำเภอ ชน จ. เพชรบุรี ตั้งท่าการท ก.

บ้านแหลม ฟังขวาแม่น้ำเพชรบุรี ใกล้กับปากแม่น้ำนั้น เรียก

กันว่าบ้านแหลม อยู่ทางทิศเหนือของ อ. เมือง ฯ อยู่ทางทิศ

ตะวันออกของ อ. เขาย้อย ทางทิศตะวันออก ตกทะเลในอ่าวไทย

จากเมืองไปอำเภอ ไปตามแม่น้ำเพชรบุรี ภูมิประเทศ เป็นที่

ราบลุ่ม พ. ๒๐ ทำนา ทำสวน ทำนาเกลือ และการประมง

อ. บ้านแหลม ตั้งชนมอ พ.ศ. ๒๔๔๑ ครั้นเมื่อ พ.ศ.

๒๔๔๓ ยุบเสียชั่วคราว แล้วตั้งชนใหม่เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๖

อ. บ้านแหลม มี ๘ ตำบล คือ ๑.บ้านแหลม ๒.ท่า

แร้งตก ๓.ท่าแร้งออก ๔.บางแก้ว ๕.บางขุนไทร ๖.บาง

ครก ๗. ปากทะเล ๘. แหลมผกเขย

ประทุน ถ้า ท ข.ชั้นโคธิฐ ต.ไร่ส้ม อ.เมือง ฯ จ.เพชรบุรี ใน

ตามพระพุทธรูปมาก มีงานนมัสการในเทศกาลตรุษสงกรานต์

ปากทะเล ตำบล ชน อ. บ้านแหลม จ. เพชรบุรี

บ่ม เขา ใน อ. บางทราย จ. เพชรบุรี สูง ๒๔๓ ม.

เปี้ยว ถ้า ท ข. หลวง ต.รังชัย จ. เพชรบุรี; ที่ถ้ำมีหินเห็นยาว

ใช้ชั้นตุ๊กกระตา คึกว่าทอน เล่ากันว่า แต่เดิมมีฤษีคนหนึ่งลงไป

หาเพี้ยพรตในถ้ำได้สำเร็จมานาน เมื่อจะไปสู่ป่าหิมพานต์ ได้

ปรุรงกายสัทธไว้กลายเป็นเปี้ยวเทียวเพ่นพ่านอยู่ในถ้ำ ถ้ำบุญ

ของใครจับไปยวได้ เขามาวางลงที่หินบดซึ่งทำไว้ในถ้ำนั้น เปี้ยว
จะกลายเป็นยาอายุวัฒนะ ทำให้ล่องหนหายตัวอยู่คงกระพัน
ชาตรี ถ้านิ่งงงเชื่อว่าถ้าเปี้ยว และว่ากันว่า บรรดาผู้ที่ได้กินยา
นั้น กลายเป็นชาวลัคน์แลไปเสียมากค่อมากและไปมาอยู่ในถ้ำนั้น
เต็มอ

ผอด ถ้า ที่ ข. ทะโมน ค. ท่าเสน อ. ท่าช้าง จ. เพ็ชรบุรี ใคร
เข้าไปในถ้ำนั้นหายใจก็อดเข้าไปอีกไม่ได้ ไฟก็จุกไม่คิก

ผ้าลาย เขา ใน อ. ยางหย่อง จ. เพ็ชรบุรี สูง ๔๗๗. ม.

ผู้หญิง เขา ระหว่าง จ. เพ็ชรบุรี และ จ. ราชบุรี สูง ๔๒๖ ม.

พญาแรกก ถ้า ที่ ข. ทะโมน ค. ท่าเสน อ. ท่าช้าง จ. เพ็ชรบุรี ใน
ถ้ำมีพระพุทธรูปหลายองค์ ที่ปากถ้ำมีรูปพญาแรกกและชายา
และมีรูปพญานาคพระชวรคโม ถ้ำบางที่เรียกถ้ำสองพี
นื่อง เพราะมีรูปพญาแรกกกับชายา ๒ รูป อยู่คู่กันเอง

พนมขวด เขา ใน ค. คลองกระแจะ อ. เมืองฯ จ. เพ็ชรบุรี สูง ๒๐
ม. ถิ่นฐานคล้ายขวด มีตำนานกล่าวว่า เขานี้เป็นยอดของเขากว
เมื่อกครั้งแผ่นดินทอนหยงเขินทะเล ข. กว ยังอยู่ในน้ำ กระแส
น้ำพัดยกเขาซากและพัดเอายอดเขานี้ขึ้นมาอยู่ที่ตำบลนี้ ที่เขานี้
มีถ้ำ ขนยอดเขามีกะเทียม

พระ เขา ใน ค. บ้านทาน อ. ท่าช้าง จ. เพ็ชรบุรี

พระนครคีรี ส่วนหนึ่งของ ข. มหาสวรรค์ ที่เรียกชื่อเช่นนี้ เพราะ

เมื่อในรัชกาลที่ ๔ โปรดให้สร้างพระราชฐานขึ้นบนยอดเขา
สำหรับเป็นที่ประทับในเวลาแปรพระราชฐาน

พระพุทธไสยาสน์ ถา ที่ ข. หลวง ต. ชงชัย อ. เมือง ฯ จ. เพชรบุรี

พระรอบ เขา ระหว่าง อ. ยางหย่อง กับ อ. หนองจอก จ. เพชรบุรี

สูง ๔๓๘ ม.; และเขา ระหว่าง จ. เพชรบุรี กับ จ. ราชบุรี

สูง ๑๑๘๗ ม.

พะเนินทุ่ง เขา ใน อ. ยางหย่อง จ. เพชรบุรี สูง ๑๒๒๔ ม.

พัง ถา ที่ ข. มหาสวรรค์ จ. เพชรบุรี; ชื่อหนึ่งของถ้ำแก้ว

พุกระทิง เขา ใน อ. ยางหย่อง จ. เพชรบุรี สูง ๕๖๑ ม.

พุเข็ม เขา ใน อ. ยางหย่อง จ. เพชรบุรี สูง ๓๗๘ ม.

พุหวาย เขา ใน อ. หนองจอก จ. เพชรบุรี สูง ๒๑๖ ม.

เพชรบุรี อำเภอเมือง ชน จ. เพชรบุรี เป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด
ตั้งว่าการที่ริมถนนราชวิถี ต. คลองกระแชง อยู่ทางทิศเหนือ
ของ อ. ท่าช้าง อยู่ทางทิศใต้ของ อ. เขาย้อย และอยู่ทาง
ทิศตะวันตกเฉียงใต้ของ อ. บ้านแหลม ภูมิประเทศ ทาง
ตะวันตกเป็นที่ดอนมีต้นตาลโตนตมมาก ทางอื่นๆ เป็นที่ราบ
ลุ่มทั่วไป พ. ๔๗ ทำนา ทำน้ำตาลโตนต ทำไร่ ทำสวน
ปลูก ฝ้าย กล้วย และน้ำตาลโตนต.

อำเภอเดิมชื่อ อ. เมืองเพชรบุรี เปลี่ยนชื่อเป็น อ.
คลองกระแชง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๖ แล้วกลับเปลี่ยนชื่อเป็น

๑. เมืองเพชรบุรีตามชื่อเดิมอีก เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๑

๒. เมืองเพชรบุรี มี ๒๒ ตำบล คือ ๑. คลองกระแชง
๒. ช้องสระแก ๓. ต้นมะพร้าว ๔. ต้นมะม่วง ๕. ท้าวราช
๖. ชิงชัย ๗. นาพันสาม ๘. นาวัง ๙. บางจาก ๑๐. บาง
จาน ๑๑. บ้านกุ่ม ๑๒. บ้านไร่ส้ม ๑๓. บ้านหม้อ ๑๔. โพ
พระ ๑๕. โพไร่หวาน ๑๖. วังตะโก ๑๗. เวียงคอก
๑๘. ลำมะโรง ๑๙. หินกองลับ ๒๐. หินกองโสน ๒๑. หน้า
พระลาน ๒๒. หัวสะพาน

สถานีรถไฟสายใต้ ใน อ. เมืองฯ จ. เพชรบุรี ๑๖๗
กม. จากกรุงเทพฯ.

แพรงเสวย คลอง ใน อ. เขาย้อย จ. เพชรบุรี.

โพพระ ตำบล ชน อ. เมืองฯ จ. เพชรบุรี

โพไร่หวาน ตำบล ชน อ. เมืองฯ จ. เพชรบุรี

มหาสมณ ชอห่งของ ข. มหาสวรรค์ จ. เพชรบุรี

มหาสวรรค์ เขา ในบริเวณเมืองเพชรบุรี สูง ๕๙ ม. ชาวบ้านเรียก
กันว่า ข. วัง กำเนิดของเขานี้กล่าวกันว่า เดิมเพชรบุรีมี
ทะเล เมื่อค่อยๆ ตอนเป็นเขาเลาๆ ชน เรียกกันว่า ข. สนม
ในเรือขุ่นข้างขุ่นแผน เรียกว่า ข. คิริ ในรัชกาลที่ ๔ โปรด
ให้สร้างพระนครคีรีขึ้นที่บนยอดเขา โปรดให้เรียกว่า ข. มหา
สวรรค์ เขานี้มียอด ๒ ยอด ยอดหนึ่งมีเจดีย์ใหญ่ อีก

ยชกหนึ่งมีพระนครคีรี เป็นเขาทั้งทงามน้ำเทียว ที่เขามัน

เกลย ถ้าพัง ถ้านครา

มธรม ถ้า พัง หลวง ค. ชงชัย อ. เมือง จ. เพชรบุรี

มธเรว เขา ใน อ. บางหยัง จ. เพชรบุรี สูง ๑๔๔ ม.

มาบปลาเค้า คำบล ชน อ. หนงจอก จ. เพชรบุรี

แม่ประจัน ชอเดิม ชง อ. บางหยัง จ. เพชรบุรี

ขอ คลอง ใน ค. คำหรุ อ. ท่าช้าง จ. เพชรบุรี

ยา ถ้า พัง ทะโมน ค. ท่าเสน อ. ท่าช้าง จ. เพชรบุรี ใน
ถ้ามีน้ำตลอดปี ชาวบ้านลือกันว่า น้ำศักดิ์สิทธิ์ บริโภค
แก้โรคภัยไข้เจ็บได้

ยางน้ำกลัด คำบล ชน อ. เขาย้อย จ. เพชรบุรี แบ่งเป็น ๒ คือ ค.
ยางน้ำกลัดใต้ และ ค. ยางน้ำกลัดเหนือ (ชาวเมืองเพชรบาง
ถิ่นเรียกหนองน้ำ ว่า น้ำกลัด)

ยางหย่อง คำบล และ อำเภอ ชน จ. เพชรบุรี ตั้งท่าการที่ ค.
สะพานชน อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของ อ. ท่าช้าง อยู่
ทางทิศตะวันตกของ อ. บางหยัง เขตคทางทิศตะวันตกจดแดน
พม่า จากเมืองไปอำเภอ ห้างน้ำมีเรือยนต์โดยสาร ถ้า
น้ำน้อยก็มีเรือจ้าง ทางบกเป็นทางเดินเท้า ระยะทางราว ๒๐ กม.
ภูมิประเทศ ตอนตะวันออกเป็นที่ราบลุ่ม ตอนกลางเป็นที่ดอน
ตอนตะวันตกเป็นเนินเขา พ. ๑๔ ทำนา ทำไร่ ทำได้ และ
ตกไม่

อ. ยางหย่อง ต่งซิ่นเมอ พ.ศ. ๒๔๔๓ เรียกว่า อ. แม่
ประจัน ต่งทว่ากาต ค. วังไคว่ ครั้น พ.ศ. ๒๔๕๘ ย้ายที่
การไปต่งท ค. ยางหย่อง เรียกว่า อ. ยางหย่อง ครั้นถึง พ.ศ.
๒๔๖๐ ย้ายไปต่งท ค. ละหานบอน แต่คงเรียกว่า อ. ยาง
หย่อง

อ. ยางหย่อง มี ๘ ตำบล คือ ๑. ละหานบอน ๒. กลัด
หลวง ๓. ท่ากระเทียม ๔. ท่าคอบ ๕. ท่าไม้รวก ๖. ยาง
หย่อง ๗. วังไคว่ ๘. สองพี่น้อง

ไร่สะท้อน

ตำบล ชน อ. ท่าช้าง จ. เพชรบุรี

ไร่โคก

ตำบล ชน อ. ท่าช้าง จ. เพชรบุรี

ไร่มะขาม

ตำบล ชน อ. หางทอง จ. เพชรบุรี

โรงเข้

ตำบล ชน อ. ท่าช้าง จ. เพชรบุรี ; เล่ากันว่าเดิมมีหมอ

จระเข้คนหนึ่งเขาไม่มาชูปเป็นจระเข้เล่น จระเข้หนีไป หมอคน
นั้นเที่ยวตามจระเข้มาถึงตำบลนี้ ประจวบกับชาวบ้านมีงานทำบุญ
เล่นละครเรื่องไกรทองสมโภช จระเข้ไม่ตัวคนแปลงเป็นคน
มุ่งฆ่าตาโง่งขึ้นไปต ตาหมอมาพบเข้าจึงจับตัวควักเอาลูก
ตาไป ตัวคนแปลงนั้นก็กลับเป็นจระเข้ไม่ทองกลาง ชาวบ้านจึง
เรียกตำบลนี้ว่า ค. โรงเข้

ละหานบอน ตำบล ชน อ. ยางหย่อง จ. เพชรบุรี เป็นต่งทว่ากา
อ่าเออ

ลาดโพ

ลูกช้าง

แดง

วังไกร

คำบล ชื่น อ. ท่าช้าง จ. เพชรบุรี มี ค. ชนชน ไหลผ่าน
 เขา ใน ค. ท่าไม้รวก อ. บางหอย จ. เพชรบุรี
 เขา ใน อ. บางหอย จ. เพชรบุรี สูง ๒๗๐ ม.
 คำบล ชื่น อ. บางหอย จ. เพชรบุรี เคยเป็นท่ง อ. แม่
 ประจัน

วังตะโก

เวียงคอบ

ว่านมี

สมน

คำบล ชื่น อ. เมืองฯ จ. เพชรบุรี
 คำบล ชื่น อ. เมืองฯ จ. เพชรบุรี
 เขา ระหว่าง จ. เพชรบุรี กับกาญจนบุรี สูง ๑๑๔๑ ม.
 ช่อเตม ของ ข. มหาสวรรค์ จ. เพชรบุรี; ข. มหาสมณ

ก็เรียก

สมอพรอ

สมุลแว้ง

สระพัง

คำบล ชื่น อ. ท่าช้าง จ. เพชรบุรี
 เขา ใน อ. บางหอย จ. เพชรบุรี สูง ๔๓๐ ม.
 คำบล ชื่น อ. เขาย้อย จ. เพชรบุรี เล่ากันว่า เมื่อพระ
 เจ้าอุทองพาบวิวารสินห้ามาถึงบ้านน้อย ค. ห้วยหลวง พวก
 บัรวารอดน้ำพากันขอชาวบ้าน ชาวบ้านนั้นกันดารน้ำอยู่แล้ว
 จึงไม่มีใครหาให้ พระเจ้าอุทองกริ้ว พาบวิวารเดินต่อไป
 ถึงคำบลนี้ จึงให้พวกบัรวารเอาหอกและดาบขุดเป็นสระเล็กๆ
 พอได้น้ำมาดื่มทั่วถึงกัน แล้วทรงสาปแช่งไว้ว่าถ้าใครกินน้ำ
 ในสระนี้ขอให้เขื่อนดินทราย ต่อให้มีมาฝนตกชะ สระนี้พังมากออกไป
 จนเกือบกว้างประมาณ ๘๐ ม. จึงเรียกคำบลนี้ว่า สระพัง

สองพี่น้อง คำบล ชน อ. บางหย่อง จ. เพชรบุรี ; ซอหนึ่งของถ้ำ

พระยาแกรก ที่ ช. ทะโมน จ. เพชรบุรี

สะพานไกร คลอง และ คำบล ชน อ. ท่าช้าง จ. เพชรบุรี ; ค. สะพาน

ไกร ไหลผ่าน ต. หัวสะพาน อ. เมืองฯ ไปออกทะเล

สับพัง เขา ใน อ. หนองจอก จ. เพชรบุรี สูง ๒๗๔ ม.

สามพระยา เขา ใน อ. หนองจอก จ. เพชรบุรี สูง ๓๓๘ ม.

สามยอด เขา ใน อ. บางหย่อง จ. เพชรบุรี สูง ๘๗๘ ม.

สาริกา ถ้ำ ที่ ช. หลวง ค. ชิงชัย จ. เพชรบุรี ในถ้ำมีพระ

พุทธรูป

สามะโรง คำบล ชน อ. เมืองฯ จ. เพชรบุรี

สุนัขกลิ้ง เขา ใน ต. ไร่โคก อ. ท่าช้าง จ. เพชรบุรี สูงราว ๑๕๐ ม.

เสวยกะปิ เขา ใน อ. หนองจอก จ. เพชรบุรี สูง ๒๙๔ ม.

แสนกล ถ้ำ ที่ ช. หลวง ค. ชิงชัย อ. เมืองฯ จ. เพชรบุรี

หนอกวัว เขา ใน อ. หนองจอก จ. เพชรบุรี สูง ๔๔๗ ม.

หนองกระเจ็ด คำบล ชน อ. หนองจอก จ. เพชรบุรี

หนองกะปุก คำบล ชน อ. ท่าช้าง จ. เพชรบุรี

หนองขนาน คำบล ชน อ. หนองจอก จ. เพชรบุรี

หนองเข้ คำบล ชน อ. เขาย้อย จ. เพชรบุรี เล่ากันว่า หนองห้า

ในคำบลนี้มีพระเชษฐม

หนองจอก ตำบล และ อำเภอ ชิน จ. เพ็ชรบุรี ตั้งว่าการที่ ต.
หนองจอก อยู่ทางทิศเหนือของกิ่งหัวหิน อ. ปราณบุรี จ. ประ
จวบคีรีขันธ์ อยู่ทางทิศตะวันออกของ อ. บางหย่อง อยู่ทาง
ทิศตะวันออกเฉียงเหนือของ อ. ท่าช้าง เขตต์ทางตะวันออก
ตกทะเลในอ่าวไทย จากเมืองไปอำเภอ ชินรถไฟที่สถานีเพ็ชร
บุรี ไปลงที่สถานีหนองจอกระยะทาง ๑๙๓ กม. (สถานีหนองจอก
๑๙๖ กม. จากกรุงเทพฯ) ทางทะเลก็ไปได้ ภูมิประเทศ
ทางทิศตะวันตกเป็นป่าและเขา ตอนกลางเป็นที่ราบลุ่ม ตอน
ตะวันออกเป็นที่ราบชายทะเล พ. ๒๖ ทำนา ทำตาล ป่าไม้
และการประมง

อ. หนองจอก ตั้งที่ ต. นายาง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๑ เรียก
ว่า อ. นายาง ครั้น พ.ศ. ๒๔๕๗ ย้ายไปตั้งที่ ต. หนองจอก
เปลี่ยนชื่อเป็น อ. หนองจอก

อ. หนองจอก มี ๑๑ ตำบล คือ ๑. หนองจอก ๒. ชะอำ
๓. ทอนยาง ๔. นายาง ๕. บางเก่า ๖. มาบปลาเค้า
๗. ไร่มะขาม ๘. หนองกระเจ็ด ๙. หนองขนาน ๑๐. ห้วย
ทรายเหนือ ๑๑. หาดเจ้าสำราญ

หนองจิก ตำบล ชิน อ. เขาย้อย จ. เพ็ชรบุรี

หนองตาพด สถานีรถไฟสายใต้ ใน อ. หนองจอก จ. เพ็ชรบุรี ๑๙๙
กม. จากกรุงเทพฯ

หนองปรัง ตำบล ชื่น อ. เขาย้อย จ. เพชรบุรี

หนองปลาไหล ตำบล ชื่น อ. เขาย้อย จ. เพชรบุรี มีสถานีรถไฟ
สายใต้ ชื่อนี้ ๑๕๕ กม. จากกรุงเทพฯ

หนองพลับ ตำบล ชื่น อ. เมืองฯ จ. เพชรบุรี

หนองไม้เหล็ก สถานีรถไฟสายใต้ ใน อ.หนองจอก จ. เพชรบุรี
๑๘๐ กม. จากกรุงเทพฯ

หนองศาลา สถานีรถไฟสายใต้ ใน อ.หนองจอก จ. เพชรบุรี ๑๘๐
กม. จากกรุงเทพฯ

หนองโสน ตำบล ชื่น อ. เมืองฯ จ. เพชรบุรี

หนองหญ้าปล้อง ตำบล ชื่น อ. เขาย้อย จ. เพชรบุรี

หน้าพระลาน ตำบล ชื่น อ. เมืองฯ จ. เพชรบุรี

หน้าพระมา ถ้า ที่ ข. ทะโมน ต. ท่าเสน อ. ท่าช้าง จ. เพชรบุรี
เป็นถ้ำใหญ่ เล่ากันว่าไทยเคยหนีพระมาเข้าไปอยู่ในถ้ำนี้
๓๐๐ คน

หมอด ถ้า ที่ ข. หลวง ต. ชงชัย อ. เมืองฯ จ. เพชรบุรี

หลวง เขา ใน ต. ชงชัย อ. เมืองฯ จ. เพชรบุรี สูง ๘๒ ม.
เป็นเขาที่ชันหน้าชันตาของ จ. เพชรบุรี มีผู้รักโดยมาก เป็น
สถานที่ควรเที่ยวเตร่หย่อนใจไต่แห่งหนึ่ง มีถ้ำถึง ๑๑ ถ้ำ คือ
๑. ถ้ำเกลบ ๒. ถ้ำโค ๓. ถ้ำจัน ๔. ถ้ำเจ็ดแท่น
๕. ถ้ำเปี้ยว ๖. ถ้ำพระพุทธรูปไสยาสน์ ๗. ถ้ำมะรุม ๘. ถ้ำ

สาริกา ๘. ถ้าแสงกล ๑๐. ถ้าหมอก ๑๑. ถ้าหลวง
ถ้าหลวงเขินถ้าสำคัญกว่าถ้าอื่น ๆ ทั้งหมด ในถ้ามี
พระพุทธรูปขนาดต่าง ๆ มีคำจารึกว่าพระเจ้าแผ่นดินกรุงรัตน
โกสินทร์ตั้งแต่รัชกาลที่ ๑ ถึงรัชกาลที่ ๕ ทรงสร้างไว้ และ
ที่มีคำจารึกพระนามพระเจ้าลูกเธอในรัชกาลที่ ๔ ก็มาก นอก
จากนี้ยังมีรอยพระพุทธรูปที่จำลอง ในเทศกาลตรุษสงกรานต์
มีงานนี้ที่ไหว้ประจำปี

หลังคา เขา ใน ข. ยางหย่อง จ. เพ็ชรบุรี สูง ๔๐๓ ม.

ห้วยช่อง ตำบล ชน ข. ท่าช้าง จ. เพ็ชรบุรี

ห้วยทรายใต้ สถานีรถไฟสายใต้ ใน ข. หินกอง จ. เพ็ชรบุรี ๒๑๘
กม. จากกรุงเทพฯ

ห้วยทรายเหนือ ตำบล ชน ข. หินกอง จ. เพ็ชรบุรี มีสถานีรถไฟ
สายใต้ชน ๒๑๔ กม. จากกรุงเทพฯ

ห้วยท่าช้าง ตำบล ชน ข. เขาย้อย จ. เพ็ชรบุรี เคยเป็นท่ง ข. ห้วย
สะพาน

ห้วยโรง ตำบล ชน ข. เขาย้อย จ. เพ็ชรบุรี เล่ากันว่า เดิมนาย
กลิ้ง กับ นายแสงได้มาจับของที่คืนใกล้ลำห้วยในตำบลนี้ ปลุก
โรงขึ้นริมลำห้วยอยู่ช้านานจนคนทั้งหลายจะอ้างถึงลำห้วยนั้นก็
กล่าวว่าห้วยโรง เมื่อผู้คนไปทำมาหากินมากจนพบเขาคำบล

ได้ จึงตั้งเป็นนามตำบลเรียกชื่อตามผู้คนทั้งหลาย จกกันแพร่
 ทลาย ; ที่หยุดรถไฟสายใต้ ๑๓๘ กม. จากกรุงเทพ ฯ
 ห้วยหลวง ตำบล ชน. เขาย้อย จ. เพชรบุรี เคยเป็นที่ตั้ง ช. เขาย้อย
 ห้วย ถ้ำ ที่ ช. ชัยโคก จ. ไร่ส้ม ช. เมือง ฯ จ. เพชรบุรี
 ห้วยเสือ สถานีรถไฟสายใต้ ช. ท่าช้าง จ. เพชรบุรี ๑๗๔ กม.

จากกรุงเทพ ฯ

ห้วยช้าง เขา ใน ช. ยางหย่อง จ. เพชรบุรี สูง ๗๒๘ ม.
 ห้วยช้างน้อย เขา ใน ช. ยางหย่อง จ. เพชรบุรี สูง ๕๑๒ ม.
 ห้วยยาง คลอง ใน ต. คำหรีด ช. ท่าช้าง จ. เพชรบุรี
 ห้วยสะพาน ช่อเดิม ของ ช. เขาย้อย จ. เพชรบุรี เป็นช่อเมืออำเภอก
 ตั้งอยู่ที่ ต. ท่าช้าง

หาดเจ้าสำราญ ตำบล ชน. ช. หนองจอก จ. เพชรบุรี เดิมเรียกว่า ขาง
 ทะลุ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลที่ ๖ ได้ทรงสร้างพระ
 ราชวังขึ้น เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๑ เรียกว่าพระราชวังหาดเจ้า
 สำราญ มีถนนตั้งแต่พระราชวังไปจตุรรมทางรถไฟ ใต้เมือง
 เพชรบุรี ถนนยาว ๑๔ กม. ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๖ ได้ย้าย
 พระตำหนักไปสร้างที่ฝั่งทะเล ใน ต. ห้วยทรายเหนือ ช. หนอง
 จอก พระราชทานนามว่า พระราชินีเวศน์มฤคทายวัน เป็นที่
 หวงห้ามการล่าสัตว์

หุบเต่า เขา ใน ช. ยางหย่อง จ. เพชรบุรี สูง ๕๗๑ ม.

แหลมผักเบี้ย ตำบล ชื่น อ.บ้านแหลม จ. เพชรบุรี ; มีแหลมซอหิน อยู่

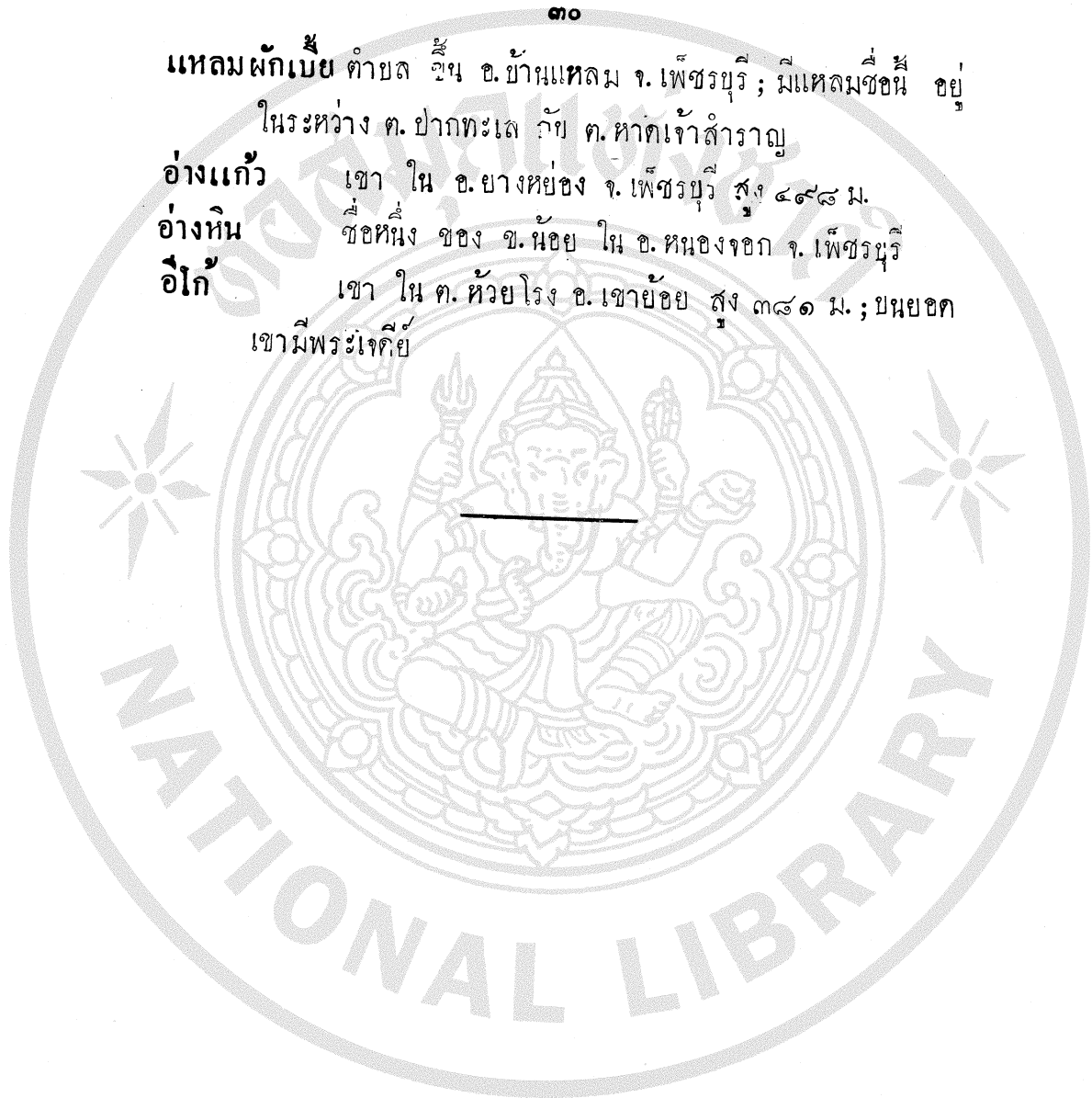
ในระหว่าง ต. ปากทะเล กับ ต. หาดเจ้าสำราญ

อ่างแก้ว เขา ใน อ. บางหย่ง จ. เพชรบุรี สูง ๔๔๘ ม.

อ่างหิน ซอหิน ของ ช. น้อย ใน อ. หนองจอก จ. เพชรบุรี

อู่ไก่ เขา ใน ต. ห้วยโรง อ. เขาย้อย สูง ๓๘๑ ม. ; บนยดก

เขามีพระเจดีย์

พิมพ์ที่
โรงพิมพ์อักษรนิติบางขุนพรหม
นายวรกิจบรรหาร ผู้พิมพ์โฆษณา

๑๖/๑๐/๒๕๓๒